

VE beleid

2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Inleiding in de VVE	5
1.1 Wat is VVE?	5
1.2 Waarom werkt Shezaf aan de hand van VE?	5
1.2.1 VE programma	6
1.2.2 Training VE programma	6
2. Werkwijze van Shezaf	8
2.1 Basisaanbod	8
2.1.1 Thematisch werken	8
2.1.2 Volgen van de ontwikkeling	9
2.1.3 Rijke leeromgeving	9
2.1.4 Christelijke identiteit	10
2.1.5 Dagritme	10
2.1.6 Samenwerking met ouders	11
2.2 Extra aanbod	11
2.2.1 Ontwikkelingsleeftijd i.p.v. kalenderleeftijd	11
2.2.2 VVE-indicatie	11
2.2.3 Individueel groeidocument	12
2.2.4 Ouderbetrokkenheid	13
2.2.5 Externe contacten	13
2.2.5.1 Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn	13
2.2.5.2 Opvangbehandelgroep de Kleurentuin	13
3. Doorgaande lijn	15
3.1 Digitale overdracht	15
3.2 Warme overdracht	15
3.3 Overleg verschillende VVE-partners	15
3.4 KOPO bijeenkomsten	16
4 Kwaliteitszorg	17
Geraadpleegde werken	18
Bijlage 1. Dagschema dagopvang	19
Bijlage 2. Dagschema peuteropvang	22

Voorwoord

Voor u ligt het VE-beleid van Shezaf. Dit document dient als aanvulling op hetgeen is beschreven omtrent VE in het pedagogisch beleidsplan. In dit beleid is uiteengezet op welke wijze Shezaf vorm geeft aan het ontwikkelingsgericht werken door middel van VE (Voorschoolse Educatie). Het VE beleid is onderdeel van het Samen Groeien beleid. Naast het VE beleid behoort ook het Ouderbeleid en Scholingsbeleid tot het Samen Groeien beleid van Shezaf. Ten grondslag aan het Samen Groeien beleid ligt het pedagogisch beleid. Onder andere het pedagogisch klimaat dat binnen Shezaf wordt gehanteerd en het educatief handelen zijn hierin beschreven.

Allereerst wordt uiteengezet wat VE inhoudt. Daarna is beschreven hoe Shezaf de methodieken omtrent VE inzet bij het ontwikkelingsgericht werken in de praktijk. Leidend daarbij zijn de landelijke en gemeentelijke kwaliteitseisen (Jepma I & Schilder, J. 2018) (Inspectie van het Onderwijs, 2014; Inspectie van het Onderwijs, 2021). Jaarlijks zal dit VE beleid herzien en aangepast worden naar de actuele ontwikkelingen binnen de organisatie en vanuit de landelijke eisen.

Het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van VE staat bij Shezaf niet op zichzelf, maar is ingebed in het (pedagogisch) beleid en de dagelijkse praktijk van de kinderopvangorganisatie. Om deze reden zal er in dit document soms verwezen worden naar het pedagogisch beleid of zal er informatie overlappend zijn met andere beleidsstukken van Shezaf.

Na het lezen van dit VE-beleid zal duidelijk zijn waar Shezaf staat in het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van VE en waar zij zich nog verder in wil ontwikkelen. 'Samen Groeien' is daarbij het motto. Samen Groeien betekent bij Shezaf dat we ieder kind dat gebruikt maakt van onze opvang begeleiden en ondersteunen in zijn of haar unieke ontwikkeling.

1. Inleiding in de VVE

1.1 Wat is VVE?

‘Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is de verzamelnaam voor de methodische en systematische aanpak van de ontwikkeling van jonge kinderen met behulp van speciaal daarvoor gemaakte programma’s, met als doel de onderwijs- of ontwikkelingsachterstanden te verminderen. VVE-programma’s zijn in eerste instantie gemaakt voor kinderen die het risico lopen op een taal en/of ontwikkelingsachterstand, of waarbij die achterstand al is geconstateerd. Dit neemt niet weg dat VVE voor alle kinderen nuttig kan zijn (Brancheorganisatie Kinderopvang & MOgroep, 2014). Voorschoolse educatie is bedoeld voor peuters van 2 à 2 en 3 jaar. Vroegschoolse educatie gebeurt in basisscholen en is gericht op kinderen in de kleuterklassen. Dit beleidsstuk is gericht op de voorschoolse educatie, daarom genoemd VE.

VVE richt zich op de volgende ontwikkelingsgebieden (Brancheorganisatie Kinderopvang & MOgroep, 2014):

- Taalontwikkeling: Wordt gericht gestimuleerd door middel van de ontluikende- en beginnende geletterdheid en de woordenschat.
- Rekenkundige ontwikkeling: Wordt gericht gestimuleerd door middel van het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
- Motorische ontwikkeling: Het ontwikkelen van grove en fijne motoriek.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling: Het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en samen spelen en werken.

Om deze doelen te bereiken, wordt gewerkt met specifieke VE-programma’s die zijn gericht op meerdere ontwikkelingsgebieden. Voorbeelden van programma’s zijn Kaleidoscoop, Puk & Ko en Piramide, maar er zijn er inmiddels veel meer.

Kinderen die vanwege een mogelijke taal- of ontwikkelachterstand in aanmerking komen voor VVE worden ‘doelgroepkinderen’ genoemd. In de voorschoolse periode is de gemeente verantwoordelijk voor het bepalen welke kinderen in aanmerking komen voor VVE. In artikel 167 van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) staat beschreven dat B&W van een gemeente jaarlijks overleggen met het onderwijs en de kinderopvang. De bedoeling van dit overleg is onder andere het bestrijden van (onderwijs)achterstanden. Daarnaast is het gericht op het maken van afspraken over welke kinderen met een risico op een achterstand in aanmerking komen voor voorschoolse educatie (Brancheorganisatie Kinderopvang & MOgroep, 2014).

VVE bestaat niet alleen in Nederland, maar is een internationaal bekend concept en wordt in het Engels aangeduid als *Early Childhood Education and Care* (ECEC). Er zijn wel verschillen tussen landen in de accenten die ze leggen en in de manier waarop ze de programma's uitwerken. Zo zijn er programma's die zich bij het stimuleren van de ontwikkeling meer richten op fysieke groei en voeding en leggen andere meer accent op de ontwikkeling van taal en cognitie, of de sociale en emotionele ontwikkeling.’ (Brancheorganisatie Kinderopvang & MOgroep, 2014)

1.2 Waarom werkt Shezaf aan de hand van VE?

Uit onderzoek is gebleken dat de hersenen van jonge kinderen nog volop in ontwikkeling zijn (Johnson & de Haan, 2011; Passer et al., 2009). Kinderen leggen in de eerste jaren van hun leven de basis voor hun verdere ontwikkeling. De eerste levensjaren zijn enorm belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Een rijke leeromgeving is voor jonge kinderen dan ook essentieel.

Binnen Shezaf wordt er dan ook ontwikkelingsgericht werken aan de ontwikkeling aangeboden in een veilige en geborgen omgeving aan de kinderen van nul tot twaalf jaar, op de BSO aan kinderen in de schoolleeftijd en op de dagopvang aan kinderen van nul tot vier jaar.

Om de ontwikkeling van ieder individueel kind optimaal te stimuleren wordt er binnen Shezaf op dagopvanglocaties al vanaf 2011 ontwikkelingsgericht gewerkt aan de hand van VE. Binnen de

peuteropvanglocaties wordt sinds de start in 2015 ook ontwikkelingsgericht gewerkt aan de hand van VE. Vanaf 2015 mag Shezaf zich een geregistreerde VE instelling noemen.

Het ontwikkelingsgericht werken gebeurt in een voor de kinderen vertrouwde omgeving. Hierbij wordt aandacht besteed aan de verschillende ontwikkelingsgebieden, waarbij de spraak-taalontwikkeling centraal staat. Het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van VE wordt ook van belang geacht om een mogelijke achterstand in de ontwikkeling te voorkomen of verkleinen, voor de start op de basisschool. Dit gezien een achterstand niet zomaar weer is in te halen.

1.2.1 VE programma

In 2010 is het idee ontstaan om de kwaliteit van de kinderopvang van Shezaf te verhogen door meer ontwikkelingsgericht te werken. De directeur, Suzanne Gijsbers, heeft aan de beleidsmedewerker gevraagd om de mogelijkheden voor VE in de kinderopvang te onderzoeken.

In Alphen aan den Rijn werd door de scholen en peuterspeelzalen met programma's van KO-totaal van Zwijsen gewerkt. Er bleek binnen KO-totaal een VE programma te zijn voor kinderen van nul tot 4 jaar, gericht op de kinderopvang, namelijk 'Uk & Puk'.

Het VE-programma 'Uk en Puk' is geschikt voor de peuteropvang en kinderopvang. Uk & Puk is een voorschools educatief programma voor achterstandskinderen van 0 tot 4 jaar, maar is zo geschreven dat alle kinderen ervan kunnen profiteren. Het programma richt zich op de vier ontwikkelingsgebieden en aan de hand van thema's wordt er gewerkt om onderwijsachterstanden te voorkomen. Het programma Uk & Puk heeft van de erkenningscommissie het oordeel goed onderbouwd gekregen (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Daarnaast zorgt dit programma voor een doorgaande lijn naar de andere onderwijsvoorzieningen voor het jonge kind in Alphen aan den Rijn. Om deze redenen is er voor gekozen om met het VE programma 'Uk en Puk' te gaan werken.

In 2011 heeft Shezaf van de gemeente Alphen aan den Rijn subsidie gekregen om met VE te gaan werken. Hiermee is een deel van het starten met VVE bekostigd, met name het begin van het trainingstraject voor het ontwikkelen en opleiden van onze pedagogisch medewerkers.

Vanaf 2017 wordt het VE-programma 'Uk & Puk' als belangrijkste leidraad gebruikt voor het aanbieden van de VE binnen de dagopvang en peuteropvang. Om meer variatie aan te brengen in het VE-programma op de groep en beter in te kunnen spelen op de ontwikkelingsbehoefte van het individuele kind, worden de aangeboden activiteiten afgeleid uit de thema's van 'Uk & Puk'.

Naast het gebruik van het programma Uk & Puk wordt er ook gebruik gemaakt van het programma Peuterpraat, en van het beredeneerd aanbod van KIIK! Vanuit de methode Peuterpraat worden uitdagende activiteiten aangeboden aan kinderen vanaf 2 jaar. Het beredenerend aanbod van KIIK! wordt gebruikt voor observaties en registraties van de kinderen op de groep. Ook wordt dit programma gebruikt voor het opstellen van doelen en activiteiten van de kinderen. Het boek Kijk Kies Doe wordt hierbij als aanvulling gebruikt voor het opstellen van activiteiten, gespecificeerd naar kalender- en/of ontwikkelingsleeftijd.

Het opstellen van activiteiten en doelen gaat in samenspraak met de orthopedagogen van Shezaf.

1.2.2 Training VE programma

In januari 2011 is er een start gemaakt met het werken met 'Uk en Puk' door de training 'Uk en Puk op maat' aan te bieden aan een groep van 14 pedagogisch medewerkers. Deze pedagogisch medewerkers hebben de training in juni 2012 met goed gevolg afgerond en zijn VE-gecertificeerd.

Zij hebben de eerste aanzet gegeven om op de groep ontwikkelingsgericht te gaan werken aan de hand van de VE methodiek. De pedagogisch medewerkers die de training hebben gevolgd hebben zelf een enorme ontwikkeling doorgemaakt in hun werk op de groep. Zij hebben meer kennis over de verschillende ontwikkelingsgebieden en zijn bewust bezig met de ontwikkeling en het welbevinden van de kinderen. Daarnaast hebben zij geleerd om structureel activiteiten aan te bieden en zijn de medewerkers enthousiast geworden over het werken aan de hand van VE op de groep. Er is een start gemaakt met het creëren van speelhoeken op de groepen en het volgen van de ontwikkeling van de kinderen door middel van een ontwikkelvolgsysteem.

In 2013 heeft de volgende groep medewerkers de training 'Instroom Uk & Puk' afgerond. Zij hebben verdieping gebracht in het werken met VE op de groep, de medewerkers zijn zich meer bewust van het doelgericht werken. Doordat de medewerkers elkaar opvolgden in het volgen van de training blijven ze van elkaar leren en elkaar stimuleren om te ontwikkelen.

In 2016 heeft een nieuwe groep medewerkers de versnelde 'Uk en Puk' training afgerond. Deze medewerkers hadden al ervaring met het VVE programma 'Uk en Puk' en konden met de al eerder opgedane ervaring de cursus in kortere tijd afronden.

Vanaf 1 augustus 2017 is het verplicht dat alle pedagogisch medewerkers VVE gecertificeerd zijn, indien zij werkzaam zijn op een groep waar het VE-programma aan kinderen met een VVE-indicatie wordt aangeboden. Om deze reden wordt er ieder jaar een mogelijkheid geboden aan nieuwe pedagogisch medewerkers om een VVE training te volgen.

Shezaf streeft ernaar dat alle pedagogisch medewerkers VVE gecertificeerd zijn of worden ongeacht de opvangsoort waar ze binnen werken, daarbij is het ook niet van belang dat er kinderen met een VVE-indicatie op de betreffende groep zitten. Dit draagt bij aan een hoge kwaliteit kinderopvang. Meer informatie over het VE scholingsplan is beschreven in het Scholingsbeleid (Onderdeel van het 'Samen groeien beleid').

2. Werkwijze van Shezaf

Binnen het ontwikkelingsgericht werken, gaan wij binnen Shezaf uit van de eigenheid van ieder kind. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn of haar eigen manier en in zijn of haar eigen tempo. Wij proberen het kind te helpen steeds een stapje verder te komen in zijn of haar ontwikkeling. Dit is gebaseerd op het principe van de 'zone van de naaste ontwikkeling' van Vygotsky. Dit principe gaat uit van het verschil tussen wat een kind onafhankelijk kan doen en wat het kind kan doen met hulp van een volwassene (Passer, 2009). Vygotsky geeft aan dat wanneer een kind het voorbeeld van een ouder iemand navolgt, geleidelijk het vermogen ontwikkelt om taken zonder hulp uit te voeren. Om nieuwe kennis op te doen is het goed om activiteiten aan te bieden die een kind prikkelen en waar het kind net een klein beetje hulp bij nodig heeft. Een kind leert in aansluiting op wat hij of zij al weet, waarbij de aangeboden activiteit uitdagend genoeg is om te kunnen blijven leren.

De coördinatie rondom het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van de VE methodiek ligt bij de orthopedagogen van Shezaf. Zij geven richting aan het onderhouden van de kwaliteit van VE. Ook evalueren zij regelmatig hoe het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van de VE methodiek op de groepen gaat en maken plannen om hier verder in te ontwikkelen. In het scholingsbeleid ('Onderdeel van het Samen groeien beleid') wordt beschreven welke expertise al in huis is en hoe er wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van brede expertise en persoonlijke ontwikkeling. De beleidsmedewerker neemt hierin de coördinatie op zich.

2.1 Basisaanbod

De verticale dagopvanggroepen en de peuteropvang groepen zijn allen gemengde groepen, wat betekent dat binnen alle groepen kinderen met- en zonder VE-indicatie zitten (zo geheten doelgroep- en niet doelgroepkinderen). Binnen Shezaf wordt het ontwikkelingsgericht werken aan de hand van de VE methodiek ingebed op alle groepen van de dagopvang en peuteropvang voor alle kinderen in de doelgroep van 0 t/m 4 jaar. Indien het basisaanbod onvoldoende blijkt te zijn voor een kind, kan er worden gekeken naar een aanvullend aanbod voor de stimulering van een of meerdere ontwikkelingsgebieden (zie 2.2 Extra aanbod).

VE coaching

Vanaf januari 2019 is het vanuit de Wet IKK verplicht om coaching te geven aan de pedagogisch medewerker op de groep. Deze coaching is gericht op de ontwikkeling van de pedagogisch medewerker in de dagelijkse praktijk. Vragen van de pedagogisch medewerker kunnen ook gericht zijn op de uitvoering van de VE op de groepen. Deze coaching wordt verzorgd door de orthopedagogen. De pedagogisch beleidsmedewerker draagt zorg voor de ontwikkeling, invoering en bewaking van het pedagogisch beleidsplan.

De orthopedagogen coachen de pedagogisch medewerkers.

2.1.1 Thematisch werken

In overleg met andere VE partners in gemeente Alphen aan den Rijn stellen wij ieder jaar een VE themaplanning op. Op deze manier is er afstemming over de themagerichte ouderbetrokkenheid. De thema jaarplanning van Shezaf is op de groepen aanwezig, waarin staat aangegeven welke thema's wanneer aan bod komen binnen het jaar. Speciale dagen en gebeurtenissen gedurende het jaar, worden hierin ook benoemd (denk aan Pasen, kinderboekenweek, etc.). Binnen de thema's wordt ook rekening gehouden met deze dagen en gebeurtenissen, door dit zoveel mogelijk in de activiteiten in te passen. Drie keer per jaar komen de pedagogisch medewerkers van een cluster/locatie bij elkaar om de komende thema's voor te bereiden.

De themaplanning wordt gemaakt met behulp van het VE programma Uk en Puk, Peuterpraat en DoenKids. De doelen die worden beschreven komen uit het beredenerend aanbod van KIIK!. In deze planning willen wij ook rekening houden met de individuele ontwikkelingsbehoeften van een kind, zodat hier tijdens de activiteiten op kan worden ingespeeld. Het plan is indien nodig gedurende het thema

aanpasbaar voor de pedagogisch medewerkers als blijkt dat de activiteiten onvoldoende aansluiten bij het gestelde doel of bij de ontwikkelingsbehoefte van een individueel kind.

Een thema varieert van 3 tot 6 weken. Gemiddeld komen er 8 verschillende thema's aan bod per kalenderjaar. De thema's met bijbehorende activiteiten zijn gebaseerd op de VVE-methodieken 'Uk en Puk' en Peuterpraat. Iedere week staan er twee ontwikkelingsgerichte activiteiten centraal, met per activiteit een bijbehorend doel gericht op een van de ontwikkelingsgebieden. De doelen zijn gedifferentieerd per leeftijd; 0-1,5, 1,5-2 en 2-4. Daarbij kan er indien nodig door de pedagogisch medewerkers worden gedifferentieerd in ontwikkelingsleeftijd, in plaats van kalenderleeftijd. Dit gebeurt in overleg met de orthopedagogen. De activiteiten worden bij voorkeur in kleine gemengde groep aangeboden. Een enkele keer wordt de activiteit individueel aangeboden of in grote groep, bijvoorbeeld tijdens een kringactiviteit. Pop Puk staat centraal binnen elk thema en wordt gebruikt tijdens de verschillende activiteiten.

De doelen zijn gericht op vier ontwikkelingsgebieden, opgesteld aan de hand van de SLO doelen (CED-groep, 2012): taal-spraakontwikkeling (inclusief ontluikende geletterdheid), sociaal-emotionele ontwikkeling (omgaan met zichzelf, omgaan met anderen, zelfredzaamheid, spelontwikkeling), motorische ontwikkeling (grote motoriek, kleine motoriek, tekenontwikkeling) en rekenkundige ontwikkeling (cognitieve ontwikkeling, ontluikende gecijferdheid). Door het werken aan de hand van de SLO doelen wordt een aanbod gecreëerd dat zich richt op de voorbereiding op de basisschool. De verschillende ontwikkelingsgebieden komen evenredig aan bod, waarbij de nadruk ligt op de spraak-taalontwikkeling en daarbij ook de sociaal-emotionele ontwikkeling.

2.1.2 Volgen van de ontwikkeling

Jaren geleden hebben wij gewerkt met een lijst om de ontwikkeling te volgen, gebaseerd op de methodiek Ontluikings Volgstelsel voor Baby's (OVb) en Ontluikings Volgstelsel voor Peuters (OVP). Deze ontwikkelvolglijsten zijn ontwikkeld door Flex-ontwikkelgroep (MHR, 2004a; MHR, 2004b). Vanaf januari 2019 is Shezaf over gegaan op een gestandaardiseerd observatie-instrument, middels het digitale programma KIJK! 0-4. Op deze manier kan de ontwikkeling van ieder kind nog beter in kaart worden gebracht en worden gevolgd. Middels KIJK! kan er vroegtijdig worden gesignaleerd op de verschillende ontwikkelingsgebieden en mogelijke voorsprongen of achterstanden. De ontwikkeling wordt in kaart gebracht aan de hand van de volgende vier domeinen: spraak-taal, motoriek, rekenen en sociaal-emotioneel. Door gebruik te maken van het gestandaardiseerde observatie-instrument wil Shezaf ook aansluiten bij de gestelde eis vanuit de onderwijsinspectie (Inspectie van het onderwijs, 2018). Voor alle kinderen binnen de dagopvang en peuteropvang worden er vanaf binnenkomst observaties genoteerd en wordt hun ontwikkeling halfjaarlijks geregistreerd. Op deze manier wordt de ontwikkeling regelmatig gevolgd en kunnen eventuele voorsprongen of achterstanden vroegtijdig worden opgemerkt. De registraties worden ook aan ouders teruggekoppeld. Naast de individuele observaties en registraties kan er met behulp van het berekend aanbod KIJK! ook op groepsniveau worden gekeken naar verschillen/ overeenkomsten en ontwikkelingsgroei. Bij opvallende dingen kan hier op groepsniveau op in worden gespeeld.

2.1.3 Rijke leeromgeving

Er wordt op iedere groep een stimulerende en rijke leeromgeving gecreëerd, om ervoor te zorgen dat het leren en ontwikkelen voor de kinderen plaatsvindt binnen een betekenisvolle context. Dit wordt getracht te creëren door het gebruik van speelhoeken, thematafel, themaplanken en het gebruik van echte materialen. De volgende hoeken zijn op iedere groep aanwezig: huishoek, bouwhoek en leeshoek. De themahoek wordt ingebed in een van de bestaande groepen.

Per thema wordt gekeken welke materialen interessant zijn voor de kinderen om te kunnen gebruiken in hun spel. In de speelhoeken kunnen de kinderen vrij spelen en kan er gericht ontwikkelingsmateriaal worden aangeboden. Op de thematafel liggen materialen die aansluiten bij het actuele thema. Met dit materiaal kunnen de kinderen spelen, wat hun helpt bij het verwerken van de aangeboden 'leerstof'. In

de groep zijn ook themaplanken te vinden, waarop themamateriaal tentoon wordt gesteld en kan worden gebruikt tijdens afgebakende momenten (kringactiviteit, activiteit aan tafel, etc.).

Er wordt aandacht besteed aan het gebruik van echte materialen op de groep, wat bijdraagt aan het leren in een betekenisvolle context. Ook wordt er gebruik gemaakt van voelbakken. Deze worden ieder thema gevuld met sensopathisch materiaal, op deze manier kunnen de kinderen ontdekkend leren.

Op alle locaties is een kast, plank of bak beschikbaar voor VE en drie-plus activiteiten, en spellen. Dit ontwikkelingsmateriaal kan gericht worden aangeboden aan kinderen om hen te stimuleren in een specifiek ontwikkelingsgebied. Daarnaast zijn er woordkaarten aanwezig welke thematisch zijn ingedeeld. Deze woordkaarten worden actief gebruikt om woorden en begrippen aan te bieden aan de kinderen. Ook kunnen de activiteiten uit de themabrief op de groep worden gebruikt om extra activiteiten aan te bieden aan de kinderen.

Deze themabrief wordt voorafgaand aan ieder thema naar alle ouders en medewerkers gestuurd. Aan deze themabrief zijn ook school voorbereidende activiteiten toegevoegd, deze activiteiten zijn gericht op extra uitdagingen richting de basisschool. Naast de school voorbereidende activiteiten wordt er ook een praatplaat toegevoegd en woordkaarten gericht op het huidige thema. Verdere uitleg van de themabrief is te vinden in het Ouderbeleid.

2.1.4 Christelijke identiteit

Shezaf is een Christelijke kinderopvangorganisatie. Ook deze Christelijke identiteit is terug te vinden het thematisch werken met de Uk & Puk methode. Aan ieder thema zijn Bijbelverhalen gekoppeld. Deze Bijbelverhalen worden voorgelezen en er worden liedjes over gezongen. Een veelgebruikt hulpmiddel hierbij zijn de B-boekjes. Dit zijn korte en duidelijke verhaaltjes. Achterin het boek staan ideeën om het verhaal uit te diepen. Ook staan er voorbeelden genoemd van liedjes die met de kinderen gezongen kunnen worden.

Daarnaast zijn er in 2023 baby- en peuterbijbels aangeschaft voor de groepen op de dagopvang. Ook deze boeken kunnen gebruikt worden als hulpmiddel om de Bijbelverhalen, passend bij ieder thema, voor te lezen.

2.1.5 Dagritme

Iedere dag wordt er gewerkt met een vast dagprogramma (zie bijlage 1 voor het dagschema van de dagopvang en bijlage 2 voor het dagschema van de peuteropvang). Naast de verzorgingsmomenten is in het dagschema ruimte voor ontwikkelingsgerichte activiteiten. Als hulpmiddel voor het dagprogramma wordt er op de groepen gebruik gemaakt van picogrammen. De pictogrammen worden op een bord gehangen met de komende drie activiteiten. Zodra er wordt overgegaan naar activiteit wordt dit door middel van het pictogrambord duidelijk gemaakt. Op de groepen wordt hiermee gewerkt omdat het veiligheid biedt voor de kinderen door structuur aan te bieden. Daarnaast biedt het een goede overgang naar de basisschool waar ook veel gebruik wordt gemaakt van pictogrammen.

De dagopvang start iedere dag met het kringmoment. Dit kringmoment markeert de start van de dag en is ook een sociaal moment waarbij ieder kind welkom wordt geheten. In het kringmoment is er tevens tijd voor een ontwikkelingsgerichte activiteit/leermoment rondom het actuele thema. Dit kan zijn door het doen van een spel, een gesprek voeren met de kinderen, een liedje zingen en/of het lezen van een boekje rondom het thema. De pop Puk speelt een belangrijke rol bij het kringmoment. Puk wordt betrokken bij de activiteit die centraal staat in de kring. Tijdens het kringmoment wordt het B- boekje, horend bij het huidige thema voorgelezen. De kring wordt afgesloten met een bewegingsspel, dit zorgt ervoor dat de kinderen rustiger aan tafel fruit kunnen eten.

Bij de peuteropvang wordt het kringmoment gedaan na het buitenspelen. Deze kring is te vergelijken met de kring van de dagopvang. Ook wordt er meer aandacht besteed aan het maken van een kring, hiervoor worden cirkels gebruikt waar de kinderen op kunnen zitten. Dit helpt de kinderen om te leren om op een plekje te blijven zitten. Bij de peuteropvang ligt de nadruk tijdens de kring meer op de taalontwikkeling van de kinderen. Ieder kind wordt gevraagd zijn of haar naam te noemen.

Gedurende de dag wordt er aandacht besteed aan de ontwikkeling van kinderen. Het gericht bezig zijn met leren en ontwikkelen is binnen de dagopvang en peuteropvang ingebed in het gehele dagprogramma. Zo komt het stimuleren van de ontwikkeling terug tijdens het aanbieden van ontwikkelingsgerichte activiteiten, maar ook gedurende diverse groepsmomenten, verzorgingsmomenten en vrije spelmomenten.

2.1.6 Samenwerking met ouders

We vinden persoonlijk contact met de ouders belangrijk, wat we door de kleinschaligheid van ons kinderdagverblijf ook kunnen bieden. Pedagogisch medewerkers zijn betrokken bij de kinderen en hun ouders. Zij zijn bekend met de gezinssituatie voor zover gewenst. Naast onze eigen pedagogische en didactische uitgangspunten spelen we in op de wensen van de ouder. Een goede onderlinge afstemming tussen thuisituatie en kinderopvang is in het belang van ieder kind. Meer informatie over het samenwerken met ouders is beschreven in het ouderbeleid (Onderdeel van het 'Samen groeien beleid').

2.2 Extra aanbod

Op het moment dat het basisaanbod onvoldoende blijkt te zijn voor de ontwikkeling van een kind, kan er worden gekeken naar het extra aanbod om de ontwikkeling van een individueel kind voldoende te kunnen stimuleren op een of meerdere ontwikkelingsgebieden. Dit extra aanbod is dan ook gericht op kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij hun ontwikkeling. Extra aanbod kan ook worden aangeboden aan kinderen die voorlopen in hun ontwikkeling en extra uitdaging nodig hebben. Het inzetten van het extra aanbod gebeurt in overleg tussen pedagogisch medewerkers en de orthopedagogen, naar aanleiding van informatie uit het observatie instrument of observaties vanuit de groep.

Naast het extra aanbod dat aangeboden kan worden, kunnen de orthopedagogen ook door zowel de pedagogisch medewerkers als door ouders om advies worden gevraagd over specifieke situaties of gedrag.

2.2.1. Ontwikkelingsleeftijd i.p.v. kalenderleeftijd

Voor kinderen met een (vermoedelijke) achterstand in hun ontwikkeling op een of meerdere gebieden, wordt het ontwikkelingsdoel gespecificeerd naar ontwikkelingsleeftijd, in plaats van kalenderleeftijd. Ook voor kinderen die voorlopen in hun ontwikkeling wordt het ontwikkelingsdoel gespecificeerd naar ontwikkelingsleeftijd en wordt uitdagender materiaal aangeboden.

Het stimuleren van de ontwikkeling op basis van ontwikkelingsleeftijd in plaats van kalenderleeftijd wordt gedaan in overleg met de orthopedagogen. Samen wordt gekeken hoe er in de praktijk op de groep voldoende aangesloten kan worden op het ontwikkelingsniveau van het kind, waarbij de insteek is ieder kind mee te laten doen met de activiteiten in kleine of grote groep. Indien in het belang van de ontwikkeling van het individuele kind, kan ervoor worden gekozen de activiteit individueel aan te bieden.

2.2.2 VVE-indicatie

Kinderen met een VVE-indicatie komen vanaf 2 jaar (vanaf september 2021 vanaf 2 jaar) automatisch in aanmerking voor het extra aanbod op de groep om de ontwikkeling voldoende te kunnen stimuleren, waaronder het groeidocument. De orthopedagogen houden zicht op de ontwikkeling van alle kinderen met een VVE-indicatie, ontwikkelingsachterstand of andere problematiek.

In januari 2023 is de doelgroep definitie voor 'VVE kinderen' aangepast vanuit de gemeente Alphen aan den Rijn, voortkomend uit het OAB (onderwijsachterstandenbeleid). De gemeente Alphen aan den Rijn stelt de doelgroep definitie als volgt: "Kinderen (tot 12 jaar) die extra ondersteuning nodig hebben om (dreigende) ontwikkelingsachterstanden op de gebieden van taal-, cognitieve-, sociaal-emotioneel- en motorische ontwikkeling te voorkomen, met het accent op taalontwikkeling."

De volgende kinderen komen in aanmerking voor een VVE-indicatie:

- Kinderen met een blootstellingsachterstand in de Nederlandse taal.
- Kinderen van statushouders.
- Kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving.
- Kinderen die bedreigt worden in hun ontwikkeling (taal-, cognitieve-, psychosociale en/of motorische ontwikkeling) en een steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Indien er twijfels zijn of een kind een VVE-plaatsing nodig heeft ter ondersteuning van de (taalspraak)ontwikkeling, kan het JGZ ervoor kiezen een proefplaatsing van drie maanden VVE te indiceren. De huidige doelgroep definitie en de toevoeging van proefplaatsingen hebben als doel ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk kinderen deelnemen aan de voorschoolse educatie waar nodig. Ieder kwartaal levert Shezaf ook gegevens aan bij de JGZ met betrekking tot het non-gebruik van kinderen met een VVE-indicatie.

Uitvoering 960uur VE per jaar vanaf 1 januari 2021 in de dagopvang

In de huidige situatie dienen de kinderen met een VVE-indicatie vanaf 2 jaar 16 uur VVE begeleiding per week te ontvangen (totaal 960 uur), gedurende minimaal 40 weken in het jaar. Er is 5 dagen per week een VE aanbod op alle groepen van de dagopvang. Het VE aanbod wordt gedurende 52 weken in het jaar aangeboden, afname van 40 weken per jaar is ook mogelijk.

In de praktijk houdt dit bij Shezaf in dat een kind 30 uur per week naar de dagopvang dient te komen. Kinderen met een VVE indicatie in de leeftijd tussen de 2 en 4 jaar dienen de hele dag te komen (10 uur) waarin 6 uur per dag maximaal wordt meegeteld voor het VE aanbod. De reden dat er 6 uur per dag maximaal wordt meegeteld voor de VE begeleiding heeft te maken met het feit dat er in de dagopvang sprake is van meer verzorgingsmomenten die afgaan van de uren VE begeleiding. Tevens is het mogelijk om de VE uren in dagdelen in combinatie met hele dagen op te nemen, indien er maar wordt voldaan aan de minimale afname van de VE uren per week.

Uitvoering 960uur VE per jaar vanaf 1 januari 2021 in de peuteropvang

Er is 4 ochtenden per week (4 uur per ochtend) een VE aanbod op onze peuteropvang locaties 'Het Kompas' en 'De Schatkaart' gedurende 40 weken per jaar. Kinderen met een VVE indicatie tussen 2 en 4 jaar dienen 4 ochtenden per week aanwezig te zijn op de peuteropvang.

2.2.3 Individueel groeidocument

De orthopedagogen observeren op de groep alvorens zij een individueel groeidocument opstelt. Kinderen met een VVE-indicatie krijgen vanaf 2 jaar een groeidocument. Kinderen zonder VVE-indicatie kunnen ook een groeidocument krijgen, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van een ontwikkelingsachterstand of grotere, of complexe problematiek.

In het groeidocument worden de bevindingen uit de observatie besproken en wordt beschreven hoe er op de groep bij Shezaf extra ondersteuning en begeleiding wordt geboden om de ontwikkeling te stimuleren. De ontwikkeling die vanaf januari 2019 middels het systeem KIIK! in kaart is gebracht, wordt middels een ouderrapport bijgevoegd bij het groeidocument. Er worden doelen opgesteld voor de komende periode en adviezen opgesteld voor de groep en voor thuis. Het groeidocument wordt met de pedagogisch medewerkers op de groep besproken. De mentor van het desbetreffende kind bespreekt het groeidocument met de ouders. In specifieke gevallen kan worden besloten dat de orthopedagogen het groeidocument met ouders bespreken. Na zes maanden wordt de ontwikkeling geëvalueerd en wordt het groeidocument indien de doelen zijn behaald bijgesteld door de orthopedagogen. De evaluaties omtrent de doorgemaakte ontwikkeling en het aangepaste groeidocument worden door de mentor van het desbetreffende kind besproken met de ouders.

De orthopedagogen houden het overzicht door middel van het opstellen en aanpassen van de groeidocumenten.

2.2.4 Ouderbetrokkenheid

Voor alle ouders stellen wij persoonlijk contact voorop, zoals ook besproken onder het basisaanbod. Wij proberen de ouders actief te betrekken bij het aanbieden van extra aanbod gericht op extra ontwikkelingsstimulering of bij het aanbieden van extra uitdaging. Het aangeboden extra aanbod wordt ook met ouders geëvalueerd.

Bij ouderbetrokkenheid kan worden gedacht aan de volgende punten:

- Gesprek met de orthopedagogen voor advies rondom specifieke situaties of gedrag
- Inzet intermediaire (Kom Erbij) bij anderstalige ouders om voldoende begrip en betrokkenheid te creëren
- Ouderbijeenkomsten Kom Erbij
- Digitaal een themabrief met extra activiteiten gericht op de ontwikkelingsstimulering en leerontwikkeling (ook beschikbaar voor op de groepen van de dagopvang en Peuteropvang) aanvullend bij de themabrief zijn woordkaarten, een vertelplaat en school voorbereidende activiteiten voor 2+ kinderen toegevoegd.
- Voorleesexpres inzetten om voorlezen thuis te stimuleren
- Boekenpret (bibliotheek Rijn en Venen). Kinderen met een VVE-indicatie en andere kinderen met een anders verlopende ontwikkeling (indien geadviseerd in groeiplan) krijgen per thema een boek te leen (ook beschikbaar voor op de groepen van de dagopvang en Peuteropvang).
- Boekstart (bibliotheek Rijn en Venen)

Meer informatie over het samenwerken met ouders is beschreven in het ouderbeleid.

2.2.5 Externe contacten

In sommige gevallen blijkt dat de ontwikkeling van het individuele kind na het aanbieden van het basisaanbod en de inzet van het extra aanbod onvoldoende vooruitgaat. Op dat moment blijkt dat er meer nodig is wat buiten de expertise en mogelijkheden van Shezaf ligt. De orthopedagogen zijn hierbij nauw betrokken. In overleg met ouders wordt gesproken over externe mogelijkheden. Bij externe mogelijkheden kan worden gedacht aan aanmelding bij Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn, contact opnemen met het CJG of JGZ, betrekken van Auris voor expertise rondom taal-spraakproblematiek, betrekken van Ipse de Bruggen of Cardea (via Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn) of inzet van individuele therapie (o.a. fysiotherapie, ergotherapie, logopedie). Daarnaast is in gemeente Alphen aan den Rijn Kwadraad onze partner in de bundel preventie voor vragen rondom opvoeden en opgroeien. Tot slot kan ook worden gekeken of de Opvangbehandelgroep, de Kleurentuin passend kan zijn (zie 2.2.6.2). De regie voor de inzet van externe zorg ligt in basis bij de ouders. De orthopedagogen kunnen ouders hierbij ondersteunen of gedeeltelijk overnemen waar nodig. Indien nodig kunnen de pedagogisch medewerkers de adviezen die volgen uit de externe zorg ook opvolgen op de groep. Er zal ten alle tijden toestemming worden gevraagd aan ouders voordat er contact wordt opgenomen vanuit Shezaf met derden.

2.2.5.1 Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn

Vanaf 1 januari 2014 wordt de jeugdhulp vanuit de gemeente Alphen aan den Rijn verzorgd door Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn.

Als er bepaalde problematiek wordt gesignaleerd kunnen ouders zelf contact opnemen met Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn. Mocht ouders dit niet lukken, kunnen de orthopedagogen van Shezaf contact opnemen.

Via Jeugd en Gezinsteams Alphen aan den Rijn wordt gekeken welke hulpverlening nodig is.

2.2.5.2 Opvangbehandelgroep de Kleurentuin

Om kinderen met een achterblijvende ontwikkeling een plek te geven binnen de reguliere opvang en zorg, zijn Shezaf Kinderopvang en Ipse de Bruggen een samenwerking aangegaan in de vorm van een zogenaamde 'Opvangbehandelgroep'. Deze groep, de Kleurentuin, bevindt zich in een ruimte van Shezaf op de dagopvanglocatie de Prinsenark en heeft plek voor maximaal 8 kinderen.

De Kleurentuin is er voor jonge kinderen van 2 t/m 5 jaar met een ontwikkelingsvraag op gebieden als taal en spraak, motoriek, verstandelijke ontwikkeling of moeilijk te begrijpen gedrag. Er wordt gewerkt met een medewerker van Shezaf Kinderopvang en een medewerker van Ipse de Bruggen. De ontwikkeling van de kinderen wordt gevolgd aan de hand van het 'Ik-Volg-Je' systeem vanuit Ipse de Bruggen. Dit systeem is opgebouwd uit kleine stappen, gericht op alle ontwikkelingsgebieden. Voor deze kinderen wordt de ontwikkeling niet gevolgd vanuit het systeem KIIK!. Voor ieder kind wordt door Ipse de Bruggen in overleg met de ouders een behandelplan opgesteld, met daarin de doelen waaraan wordt gewerkt op de groep. Er wordt een aantal keer per jaar vanuit Ipse de Bruggen geëvalueerd met elkaar. Daarnaast biedt de Kleurentuin mogelijkheden voor observatie en diagnostiek. Therapeuten vanuit Ipse de Bruggen zijn aanwezig voor observatie en groepsbehandeling. Vanuit Ipse de Bruggen is de behandelcoördinator nauw betrokken bij de groep en het kind.

Op de Kleurentuin worden de ontwikkelingsgerichte activiteiten a.d.h.v. de VE methodiek aangeboden. Deze groep wordt echter niet gekenmerkt als een gecertificeerde VE groep.

De financiering van de plaatsing op deze groep is tweeledig. Ouders betalen voor de opvang bij Shezaf de reguliere opvangkosten. De behandeling wordt gefinancierd vanuit de Jeugdwet. Ipse de Bruggen kijkt of een kind in aanmerking komt voor plaatsing op deze groep.

3. Doorgaande lijn

De doorgaande lijn tussen kinderopvang en onderwijs is binnen gemeente Alphen aan den Rijn een belangrijk punt van aandacht. De orthopedagogen van Shezaf zijn onderdeel van de werkgroep 'doorgaande lijn Rijnstreek'. Deze werkgroep houdt zich bezig met het versterken van de doorgaande lijn van de voorschool naar het basisonderwijs. Ook is er onderlinge betrokkenheid bij de organisatie van VVE in Alphen aan den Rijn.

3.1 Digitale overdracht

De digitale overdracht is ingezet om een eenduidig systeem te gebruiken voor alle kinderopvangorganisaties binnen gemeente Alphen aan den Rijn t.b.v. de doorgaande lijn van voorschool naar primair onderwijs. Kinderopvang, het onderwijs en gemeente Alphen aan den Rijn hebben afspraken gemaakt over de digitale overdracht (www.overdrachtalphenaanrijn.nl). Voor de overdracht is een standaard overdrachtsformulier gemaakt. Dit formulier wordt met 3,10 jaar verstuurd naar de basisschool, na toestemming van de ouders. De digitale overdracht wordt in de werkgroep doorgaande lijn Rijnstreek en tijdens de KOPO bijeenkomsten besproken. Er is een stroomschema beschikbaar waarin de afspraken m.b.t. de digitale overdracht staan beschreven.

Op het moment dat uw kind naar de basisschool gaat wordt er een overdracht geschreven van de kinderopvang naar de basisschool en BSO. Deze overdracht is gebaseerd op de observaties en registraties die zijn gedaan middels ons observatiesysteem KIIK!. De overdracht wordt geschreven door de mentor van uw kind. Daarna wordt de overdracht nagekeken door de orthopedagogen en waar nodig aangevuld. Vervolgens krijgt de ouder het formulier toegestuurd. Als u als ouder akkoord gaat met het delen van de overdracht naar school en/ of BSO vragen wij hiervoor een handtekening te zetten op het formulier en deze retour te sturen naar ons hoofdkantoor. Het formulier wordt bij goedkeuring verwerkt in het overdrachtssysteem van de gemeente Alphen aan den Rijn en via deze weg gedeeld met de school van uw kind. Indien u als ouder geen toestemming geeft voor het delen van de overdracht zal er een lege overdracht naar de school worden gestuurd. Op de lege overdracht wordt het volgende vermeld: naam van het kind, geboortedatum en de naam van de Kinderopvang. Bij een VE indicatie wordt hieraan ook de startdatum van de VE toegevoegd en het VE programma welke is gevolgd bij de Kinderopvang. In ons privacy beleid staat beschreven op welke privacy maatregelen er worden genomen rondom de overdracht naar school.

3.2 Warme overdracht

Indien er sprake is van een anders verlopende ontwikkeling, er extra aanbod is ingezet vanuit Shezaf of er andere zorgen zijn, wordt in de digitale overdracht aangegeven dat een warme overdracht wenselijk is. Een warme overdracht wordt altijd aangegeven bij groeikinderen, waaronder doelgroepkinderen. En indien nodig bij andere kinderen. De warme overdracht kan vervolgens telefonisch plaatsvinden of middels een gesprek op school. Ook kan de warme overdracht plaatsvinden tijdens een BOT-overleg (breed ondersteuningsteam overleg) dat door de basisschool wordt georganiseerd. De orthopedagogen zijn verantwoordelijk voor de warme overdracht.

3.3 Overleg verschillende VVE-partners

Vanuit de gemeente wordt meerdere keren per jaar de projectgroep OAB georganiseerd. Hierbij sluiten de VVE partners en het JGZ binnen gemeente Alphen aan den Rijn aan. Naast deze projectgroep zijn er nog een aantal overlegvormen samen met VVE partners, waaronder; werkgroep doorgaande lijn, VVE indicatie overleg en het netwerkoverleg jonge kind 0 tot 7 jaar. In deze overleggen komen onder andere de gemaakte afspraken rondom VVE, toeleiding, doorgaande lijn, kwaliteitszorg, verschillende zorgroutes en ouderbetrokkenheid aan bod.

3.4 KOPO bijeenkomsten

Vanuit de werkgroep zijn de zogenoemde KOPO bijeenkomsten ontstaan. KOPO staat voor Kinderopvang en primair onderwijs. Deze bijeenkomsten worden jaarlijks georganiseerd per deelgebied van het samenwerkingsverband Rijnstreek. Hierin staat de doorgaande lijn en contact tussen voorschool en basisonderwijs centraal. Shezaf sluit hierbij aan voor de deelgebieden binnen de stad Alphen aan den Rijn.

4. Kwaliteitszorg

In overleg met de partijen van de VVE projectgroep worden in de komende periode resultaatafspraken gemaakt. De gemeente neemt hierbij de voorhand. Jaarlijks wordt er een VVE verslag gemaakt door de gemeente, naar aanleiding van de evaluatie uit de VVE projectgroep. De gemaakte resultaatafspraken op gemeentelijk niveau zullen worden meegenomen in de beoogde doelen en resultaten binnen Shezaf zelf.

Shezaf zal twee keer per jaar een kwaliteitszorg overleg voeren. Dit wordt gedaan met de orthopedagogen, directeur en beleidsmedewerker. Uit dit overleg zullen kwaliteitsafspraken en verbeterpunten komen. Jaarlijks zal het Samen groeien beleid worden herzien, mogelijk dat er na het kwaliteitszorg overleg extra wordt gekeken naar het Samen groeien beleid.

Geraadpleegde werken

- BOOST. (2018). Wat is boost? Verkregen op 31 oktober 2018 via <https://www.boostalphen.nl/wat-is-boost/>
- Brancheorganisatie Kinderopvang & MOgroep. (2014). *VVE in kort bestek*. Verkregen op 28 september 2018 via <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=9673&m=1399971445&action=file.download>
- CED-groep (2012). *Ontwikkellijnen peuters*. Verkregen op 28 september 2018 via <http://www.leerlijnen.cedgroep.nl/peuters/leerlijnen-peuters.aspx>
- CED-groep Unit Onderzoek & Ontwikkeling (2009). *Uk & Puk*. Tilburg: Uitgeverij Zwijsen B.V.
- Johnson, M. H., & Haan, de M. (2011). *Developmental cognitive neuroscience*. Chichester: Willey-Blackwell.
- Inspectie van het Onderwijs (2014). *Werkinstructie toezichtkader voor- en vroegschoolse educatie: VVE-locaties*. Verkregen op 2 maart 2022 via <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2013/10/17/werkinstructie-toezichtkader-voor--en-vroegschoolse-educatie-gemeenten>.
- Inspectie van het Onderwijs (2021). *Onderzoekskader 2021 voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs*. Verkregen op 2 maart 2022 via <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2021/07/01/onderzoekskader-2021-primair-onderwijs>
- Kinderopvangtotaal (2019) *Vanaf 2020 is het VVE aanbod van 16 uur verplicht*. Verkregen op 25 april 2019 via; <https://www.kinderopvangtotaal.nl/vanaf-2020-aanbod-van-16-uur-vve-verplicht/>
- MHR. (2004a). *Ontluikingsvolgsysteem voor Baby's: Handleiding*. Gouda: Flexon ontwikkelgroep.
- MHR. (2004b). *Ontluikingsvolgsysteem voor Peuters: Handleiding*. Gouda: Flexon ontwikkelgroep.
- Nederlands Jeugdinstuut (2018). *Interventie Uk en Puk*. Verkregen op 31 oktober 2018 via <https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/Uk-en-Puk.html>
- Nederlands Jeugdinstuut (2020). *Uitbreiding voorschoolse educatie pas in 2021*. Verkregen op 16 september 2020 op: <https://www.nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-uit-het-jeugdveld/2020/Uitbreiding-voorschoolse-educatie-pas-in-2021>
- Passer, A., Smith, R., Holt, N., Bremner, A., Sutherland, E., & Vlieg, M.L.W. (2009). *Psychology: The science of mind and behavior*. Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Jepma I & Schilder J (2018). *Wat zijn de kosten van 16uur peuteropvang met voorschoolse educatie*. Sardes.

Bijlage 1. Dagschema dagopvang

Tijd	Activiteit	Korte omschrijving
7:20	Groep openen	Vorbereidingen die op de lijst 'Openen & Sluiten' staan uitvoeren. De groep speelklaar maken voor alle leeftijden door bv. auto's in de speelhoek te leggen of puzzels op tafel te leggen voor vrij spel. Ophangen van picto's voor de ochtend.
7:30	Overdracht	Kinderen komen binnen. Je verwelkomt de kinderen en ouders met een actieve houding. Je vraagt naar de eventuele tijd van de eerste fles en de tijd van het wakker worden en zet dit in Konnect bij het dagritme. Je hebt een overdracht met de ouder(s) over de bijzonderheden en schrijft de bijzonderheden in de overdrachtsmap.
8:30	Start 2e medewerker	De tweede (of derde) medewerker komt binnen. Je hebt op dit moment overdracht over de kinderen die al binnen zijn en bepaald de verdeling van de dag. Je spreekt af wie de kinderen van 0-2 jaar heeft en wie de peutergroepjes. Wanneer je met 3 medewerkers staat, kijk je naar een verdeling voor 0-1 jaar / 1-2 jaar / groepjes. Je neemt ook de activiteiten van de dag door en overlegt met je clustercollega's wie wanneer naar buiten gaat.
9:00	Opruimen	Een medewerker gaat met de kinderen opruimen. Hierbij wordt een opruimlied gezongen. De andere medewerker gaat het fruit klaarzetten.
9:15	Kringmoment	De kring wordt gezamenlijk gestart. Het 'goedemorgen' lied wordt met elkaar gezongen om God en elkaar welkom te heten. Daarna zingen wij het 'namenliedje'. Na de liedjes gaat de kring uiteen, de jongste gaan aan tafel voor een kleine activiteit. De peutergroep doet een kringactiviteit zoals in de themaplanning staat.
9:30	Fruitmoment	Wanneer er aan twee tafels fruit wordt gegeten, wordt de splitsing aangehouden. De jongste kinderen krijgen tijdens dit moment een fruithap. Voor de peutergroep wordt het fruit aan tafel gesneden. De pedagogisch medewerker benoemt het fruit, kleuren, etc. Naast het pedagogisch aspect hiervan zorgen we hierdoor ook dat er precies genoeg aangeboden wordt en er geen voedsel verspild wordt. Voor het fruit eten wordt er gezongen 'wij gaan lekker drinken'.
10:00	Toiletronde	Met de kinderen naar de wc. Denk aan gebruik van 'plaskaart' bij kinderen die zindelijk aan het worden zijn. De baby's verschonon en daarbij een activiteit creëren, bijvoorbeeld spiegel, kiekeboe spelletje, 'waar is je neus', geluidjes maken etc. Kinderen die twee keer slapen naar bed brengen.
10:30	Activiteiten	In groepjes worden activiteiten gedaan vanuit de themaplanning. Voor de baby's die wakker zijn, wordt een babyactiviteit gedaan. Aan deze activiteiten zijn leerdoelen gekoppeld en worden geobserveerd wat in Kijk! wordt geregistreerd. Er wordt passend aanbod gecreëerd en de activiteiten kunnen binnen of buiten plaats vinden. Daarnaast wordt er actief meegedaan door de medewerkers aan het spel van de kinderen bij buitenspelen. (Zie protocol buitenspelen voor afspraken). <i>Alleen voor Regenboog:</i> <i>Er zijn twee shifts: 10:15-10.45 uur en 10.45-11.15 uur wat 's morgens wordt afgestemd met je clustergroep. Wanneer je tijdens de eerste shift buiten speelt, zorg je dat je tijdens de tweede shift binnen een activiteit doet van de themaplanning en vice versa.</i>
11:30	Lunch	Voordat we aan tafel gaan wordt er opgeruimd en de handen van de kinderen gewassen. We bidden voor en danken na het eten. De pedagogisch medewerker smeert de boterhammen voor de jongste. De kinderen uit het peutergroep mogen hun eigen boterhammen smeren. Het uitgangspunt is tot twee jaar twee boterhammen en vanaf twee jaar zijn dit er drie. Maar er wordt zeker naar de behoefte van het kind gekeken en naar de eventuele gemaakte afspraken met ouders. Naast de verschillende soorten beleg, wordt er rauwkost aangeboden dat de kinderen kunnen nuttigen. Tijdens de lunch is het rauwkost al gesneden door de

		<p>groepshulp. Na de boterhammen krijgen de kinderen nog afsluitend extra rauwkost aangeboden als afronding van het broodmoment.</p> <p>Tijdens het lunchmoment wordt er melk aangeboden. Drinkt een kind geen melk? Dan wordt er een alternatief aangeboden. Drinken en eten wordt gelijktijdig gedaan. We zijn er alert op dat de kinderen voldoende drinken.</p> <p>Verder worden de kinderen gestimuleerd om met een vork te eten. Wanneer de pedagogisch medewerker het voedsel geeft, wordt dit altijd met een vork of lepel gedaan en nooit met de handen. Als de baby's na het lunchmoment een fles krijgen, wordt dit op schoot bij de pedagogisch medewerker gedaan op een rustig plekje in de groep. Dit bevordert de veilige hechting.</p> <p>Tijdens het eetmoment kan de groepshulp aan tafel het eten begeleiden zodat er observaties in Kijk! kunnen worden gezet door een pedagogisch medewerker. De dreumesen krijgen de fles tijdens het eten aangeboden. Het zelfstandig drinken tijdens het eetmoment wordt langzaam opgebouwd voor de dreumesen. Tot die tijd blijft een pedagogisch medewerker de fles op schoot geven. Dit één op één moment blijft ook voor de dreumes een belangrijk moment op de dag en dat wordt hier gecreëerd.</p>
12:15	Tafel afruimen	Tafel afruimen en de koelkast spullen direct in de koelkast met de datum op nieuw geopende verpakking.
12:30	Toiletronde	Met de kinderen naar de wc. Denk aan gebruik van 'plaskaart' bij kinderen die zindelijk aan het worden zijn. De baby's verschoneren en daarbij een activiteit creëren, bijvoorbeeld spiegel, kiekeboe spelletje, 'waar is je neus', geluidjes maken etc. Kinderen die één keer slapen naar bed brengen.
12:30	Bedtijd	Medewerker 1 brengt de kinderen naar bed, wanneer dit er veel zijn helpt medewerker 2 hiermee. Er gebruik gemaakt van het vaste bedritueel (vertellen dat het bedtijd is na lunch – kinderen uitkleden – speentje/knuffeltje geven – kind knuffel geven voor dat het kind in bed ligt – kind in bed leggen – vertellen dat het mag slapen en vertellen dat jij op de groep bent – kind aai over de bol geven – kind welterusten wensen).
12:30	Schoonmaken	Medewerker 2 begint met het schoonmaken van de tafels zodat de kinderen die wakker blijven met 3+ materiaal kunnen spelen aan tafel. Medewerker 1 begint met stofzuigen terwijl medewerker 2 aan het schoonmaken is.
13:00	Pauze* en schoonmaken en peuteractiviteit	Medewerker 1 met pauze. Medewerker 2 gaat dweilen en biedt aan de grote peuters 3+ materiaal aan. Na het dweilen kan ze meespelen.
nvt	Extra drinkmoment	Als het kind behoefte heeft aan een extra drink moment, wordt er aan tafel water aangeboden.
13:30	Pauze* en babyactiviteit	Medewerker 2 gaat met pauze na een overdracht. Medewerker 1 doet een activiteit met de baby's die wakker zijn of met de oudere peuters. Er is ook ruimte voor vrij spel.
14:00	Pauze*	Uiterlijk 14.15 uur zodat zij om 15.00 uur weer terug is op de groep.
14:30	Aankleden	De kinderen die geslapen hebben komen uit bed en worden geholpen met aankleden en worden verschoond of mogen naar de wc.
15:00	Eet- en drinkmoment	De rauwkost wordt aan tafel gesneden. De pedagogisch medewerker benoemt de groente, kleuren, etc. Naast het pedagogisch aspect hiervan zorgen we hierdoor ook dat er precies genoeg aangeboden wordt en er geen voedsel verspild wordt. Voor het eet- en drinkmoment wordt er gezongen 'wij gaan lekker drinken'. Voor het rondgaan van de rauwkost worden twee ronde bakken gebruikt waarin in het midden humus zit waar de kinderen in mogen dippen. Elke tafel heeft dus zijn eigen bak met rauwkost. Tijdens dit moment wordt er een Bijbelverhaal voorgelezen of een Christelijk lied gezongen. Voor de jongste wordt er iets passend aangeboden, denk aan een maisvinger. Tijdens het tafelmoment zorgt medewerker 1 of 2 dat de observaties van die dag in Kijk! worden gezet.

15:45	Opruimen en activiteit	Overleg met je cluster wie de badkamer en wie de keuken schoonmaakt en overleg met je collega welke verdeling wordt aangehouden. Wie gaat er schoonmaken, wie gaat er verschonen, wil je nog naar buiten? Bedenk wat je de kinderen nu aan tafel aanbiedt, ze kunnen een boekje lezen, wat kleuren of puzzelen. Medewerker 1 begint met de schoonmaak van de badkamer/keuken of met het schrijven van een overdracht in de overdrachtsmap. Hierin worden de bijzonderheden genoteerd voor je collega's. Medewerker 2 begint met het schoonmaken van de tafels en begeleidt de kinderen in hun spel. Het is belangrijk dat om 17:00 de keuken en de badkamer schoon zijn. Zorg dat de groep ook zo goed als opgeruimd is zodat de sluitdienst alleen nog kleine dingen hoeft te doen. Je bent met elkaar dus je helpt elkaar hierin ook.
16:20	Laatste verschoonronde	Met de kinderen naar de wc. Denk aan gebruik van 'plaskaart' bij kinderen die zindelijk aan het worden zijn. De baby's verschonen en daarbij een activiteit creëren, bijvoorbeeld spiegel, kiekeboe spelletje, 'waar is je neus', geluidjes maken etc. Hierna maakt de medewerker 2 de badkamer schoon indien nodig.
17:00	Medewerker 1 gaat naar huis	Medewerker 1 gaat naar huis en zorgt dat de groep voor die tijd schoon en opgeruimd is. Je bent met elkaar dus je helpt elkaar hierin ook. Op de groep ligt een sluitlijst waarbij er kan worden afgevinkt wat er gedaan moet zijn. Tijdens het sluitmoment zijn de observaties ook in Kijk! geregistreerd. Per VE kind verzorg je met elkaar minimaal twee observaties per week. De observatie kan bijvoorbeeld even op papier gezet worden gedurende de dag. Maar de pedagogisch medewerker die de peutergroeigroep heeft, is verantwoordelijk dat uiterlijk einde dag de observatie in Kijk! staat.
17:15	Overdracht + Spel aan tafel	Vrij spel of spel aan tafel. De kinderen worden opgehaald en de medewerker neemt de tijd om een overdracht te hebben met de ouders. Probeer in elke overdracht iets positief te vertellen over het kind en wat die gedaan heeft. Zorg dat je van je collega genoeg weet om te vertellen aan ouders wanneer die in de ochtend niet in jouw groepje zat.
18:00	Groep afsluiten	Medewerker ruimt de laatste dingen op van de groep en sluit de groep af, zie het openen en sluiten formulier.

* Wanneer je met drie medewerkers op de groep staat, hou je de volgende pauzetijden aan:

Medewerker 1: 13.00 – 13.45 uur

Medewerker 2: 13.30 – 14.15 uur

Medewerker 3: 14.00 – 14.45 uur

Wanneer je met twee medewerkers op de groep staat, hou je de volgende pauzetijden aan:

Medewerker 1: 13.00 – 13.45 uur

Medewerker 2: 13.45 – 14.30 uur

Deze pauzetijden zijn de basis. Er wordt altijd gekeken naar de groepssamenstelling waardoor er speling van 15 minuten kan zijn. De laatste medewerker is uiterlijk 15.00 uur terug op de groep.

Bijlage 2. Dagschema peuteropvang

Tijd	Activiteit	Korte omschrijving
8:15	Groep openen	<ul style="list-style-type: none">• Voorbereidingen die op de 'openen en sluiten' lijst staan.• De groep speelklaar maken voor alle leeftijden• Ophangen van de pictogrammen.
8:30	Overdracht	Kinderen komen binnen. Je verwelkomt de kinderen, hebt een overdracht met de ouder(s) en zet de bijzonderheden in de overdrachtsmap. Kinderen mogen vrij spelen.
8:45	Begeleid vrij spelen	Kinderen kunnen zelfstandig spelen op de groep. Als medewerker sluit je aan bij het spelgedrag van de kinderen en daagt je de kinderen verder uit door het aanbieden van materialen.
9:30	Opruimen	De medewerker gaat met de kinderen opruimen. Hierbij wordt een opruimlied gezongen.
9:45	Buiten spelen	Er wordt aan de kinderen de opdracht gegeven om hun jas te pakken en zelf aan te trekken met eventueel hulp van de medewerker. Vervolgens wordt er buiten een activiteit aangeboden aan de kinderen.
10:30	Kringmoment	De medewerker gaat met de kinderen in de kring, er wordt hierbij een kringactiviteit gedaan.
10:45	Eten en drinken	Er wordt met de kinderen gedronken met een koekje erbij.
11:00	Ontwikkelingsgerichte activiteit	De medewerker biedt de kinderen een ontwikkelingsgerichte activiteit aan, deze activiteit is gericht op het VVE thema. Na afloop van deze activiteit registreert de medewerker hoe de activiteit is uitgevoerd door de kinderen.
11:45	Kinderen worden opgehaald/ overdracht	Tijdens het ophalen wordt een rustig spel aangeboden aan de kinderen, bijvoorbeeld aan tafel. De kinderen worden opgehaald en de medewerker neemt de tijd om een overdracht te hebben met de ouders.